

דין ומשפט

מהו "דין"?

במקורותינו אנו מוצאים משמעויות אחדות למילה "דין":

1. ברור טענות ותביעות שבין אדם לחברו "שלשה דיינים שיושבים בדין". (ברכות)
2. צדק, משפט אמת, "על שלשה דברים העולם קיים: על האמת ועל הדין ועל השלום" (אבות)
3. הלכה - דיני שבת, דיני חודש אלול וכדו'

לפניכם מספר ביטויים השאובים מן המקורות, כתבו ליד כל אחד מהם לאיזו הגדרה הוא מתאים:

דין תורה	דיני ממונות	לית דין ולית דיין
כדת וכדין	גזר דין	חומר הדין
הדין עמו	שורת הדין	דין ודברים
מן הדין ש...	צדוק הדין	יום הדין

ומהו משפט?

* בטבלה ציטוטים מן התנ"ך: נסו למצוא את הוראתה של המילה "משפט" בכל אחד מהם, העזרו ברשימת המשמעויות שלמטה:

המשמעות	המקור
_____	"ויקו למשפט, והנה משפח" (ישעיה ה')
_____	"ושפטו את העם משפט צדק" (דברים ט"ז)
_____	"שם שם לו חוק ומשפט" (שמות ט"ו)
_____	"משפט מוות לאיש הזה" (ירמיה כ"ו)
_____	"משפט הנער ומעשהו" (שופטים י"ג)

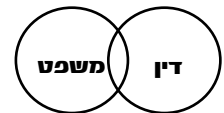
משפט -

1. ענין הנידון ע"י שופט.
2. פסק דין.
3. דין צדק, שפיטת אדם ללא עוות ועוול.
4. צווי, מצווה.
5. מנהג, דרך התנהגות.

שימו לב!

למילים "דין ומשפט" משמעויות זהות, מהן? _____
אבל: האם נוכל תמיד להחליף את המילה "דין" במילה "משפט" ולהיפך? _____? מדוע? _____

התרשים הבא מנסה לתאר את השווה והשונה במשמעויותיהן של "דין" ו"משפט". כיצד?

* לפניכם ביטויים ומילים הקשורות בבית הדין, מיינו אותם לפי הנושאים הבאים

_____	אנשים המשתתפים בדין
_____	דברים הנשמעים בשעת הדין
_____	דין אמת
_____	דיינים ובתי דין
_____	עוות הדין

הביטויים:

שופט	פלילים	קטגור	דין תורה	שליח בית דין	עינוי הדין	סנהדרין גדולה
נשא פנים	חרץ-דין	אישום	בעל-דין	נידון	ערעור	עדות
עשה עוול במשפט	סנהדרין	עדים זוממים	הודאה	הטיית דין	סנהדרין קטנה	סגור
הכרת פנים בדין	הרשיע דם נקי	עורך-דין	קלקול הדין	טענה	ערכאות	זקני ביי"ד
תביעה	פרקליט	דין אמת	ספרא דדיינא	נאשם	הוציא דין לאמיתו	

* תמיד נוכל להקל בשפיטתנו - וגם להחמיר בה :
שבצו את הביטויים הבאים במאזניים:

דן לכף חובה, דן לכף זכות, עומק הדין, חומר הדין, לפני משורת הדין, דן ברותחין, כדת וכדין.

_____ * מהי "איפה ואיפה"
_____ מאין לקוח הביטוי?
_____ * איך תתארו מצב בו איש הישר בעיניו יעשה?

* החליפו את הקטעים המודגשים בכל משפט בניב מהרשימה שלמטה :

1. הגנב נשפט על מעשיו.
2. אמנם אינך חייב לשלם ע"פ דין תורה, אבל יש לקיים את דבר המלכות.
3. הראיות שהבאתי ברורות כדבר שאין לערער עליו.
4. הצדק המוחלט מחייב אותי להכריע כפי שהכרעתי.
5. גם בפרטים קטנים אינך יכול לזלזל, יש לנהוג בצדק אפילו בדבר מצער.
6. א"א לוותר בענין זה, יש לדון דין צדק ללא משוא פנים בכל ענין שהוא.
7. אתה בא להתריע על מחדלי הדור, תקן עצמך בטרם תבוא לתקן אחרים.

רשימת ניבים:

- דין פרוטה כדין מאה -
- יקוב הדין את ההר -
- טול קורה מבין עיניך -
- נתן את הדין -
- דינא דמלכותא דינא -
- כהודאת מאה עדים -
- שורת הדין -

* בררו לעצמכם את משמעותו של כל אחד מן הניבים תוכלו להעזר בהדגשות שבמשפטים לפני ההחלפה - הן באורי הניבים * שבצו ארבעה מן הניבים במשפטים משלכם!
